

De in deze rubriek gerecenseerde boeken zijn voor uitleen beschikbaar in de Theosofische Bibliotheek te Amsterdam.

Leven met het hart van een ander, De psychische gevolgen van orgaantransplantatie, door Elisabeth Wellendorf. Oorspronkelijke titel: *Mit dem Herzen eines andern leben*; Kreuz Verlag AG Zürich 1998. Vertaling door Pim Lukkenaar. Uitgeverij Indigo / Vrij Geestesleven, Zeist, 1998. 191 blz., ISBN 90 6038 446 6; prijs: €14,75. Het boek is helaas uitverkocht bij de uitgever maar in onze bibliotheek verkrijgbaar.

Dit boek is uitermate geschikt om de gemiddelde lezer te informeren over orgaantransplantatie en vooral de psychische problemen die daarmee samenhangen. Maar ook voor artsen, verplegend personeel en therapeuten bevat het boek belangrijke handreikingen.

Elisabeth Wellendorf werkte als psychotherapeute in het academisch ziekenhuis van Hannover (Duitsland) op de afdeling long- en harttransplantatie. Zij had te maken met vooral jonge patiënten en vertelt wat een aantal van hen voor en na de

transplantatie doormaakte. Zij informeert haar patiënten op een gewetensvolle en openhartige manier, en de lezer krijgt hierdoor een omvattend inzicht in de verschillende aspecten van orgaantransplantatie.

Velen van E. Wellendorfs patiënten leden aan de chronische stofwisselingsziekte mucoviscidose, die uiteindelijk een dodelijke afloop heeft. Orgaandonatie lijkt dan een uitkomst te bieden. Het boek maakt aan de hand van tekeningen, dromen en verhalen iets zichtbaar van de innerlijke werkelijkheid van transplantatiepatiënten. Door dit authentieke materiaal raakt het boek je diep, maar het is geen zielig boek. Het is indringend geschreven door de enorme betrokkenheid van de schrijfster / therapeute. Toch heeft zij het vermogen om verschillende aspecten van orgaantransplantatie zonder vooroordeel te belichten. Zij is bij voorbeeld niet zonder meer tegen orgaandonatie, maar legt de nadruk op de omstandigheden van de patiënten, het belang van hun vrije wil en van de openheid van medici en begeleidend personeel naar hen toe, zodat zij alles goed onder ogen kunnen zien.

Ook gaat zij uitvoerig in op de situatie van de donor, die soms kunstmatig een tijdlang in leven wordt gehouden, als het ware vastgezet in het stervensproces. Het ontnemen van de organen onttaardt vaak in een technische routine zaak, waarbij geen aandacht meer wordt besteed aan de stervende mens. Zij laat zien hoe het anders zou kunnen. Het hele probleem van de hersendood (zij noemt het een uitvinding van een paar wetenschappers) wordt door haar

van de nodige vraagtekens voorzien. En mag je wel orgaandonorschap hoger schatten dan het intact houden van een stervend lichaam?

E. Wellendorf botste als therapeute veelal met de kille high-tech-sfeer van de wetenschappers van de orgaantransplantatie, die niet de hele mens met ziel en geest in ogenschouw nemen, maar alleen gericht zijn op het orgaan, dat ingewisseld moet worden. Juist aan de praktijk van de orgaantransplantatie wordt het mechanistische mensbeeld duidelijk dat deze medische wetenschap beheerst: 'De mens wordt gezien als een apparaat, waar je versleten onderdelen uit kunt halen om er nieuwe in te bouwen.' 'Dat juist ervaringen met ziekte of het bewustzijn van zijn sterfelijkheid de mens kunnen stimuleren en in staat stellen tot nieuwe stappen in zijn ontwikkeling, wordt helemaal uit het oog verloren.' Elisabeth Wellendorf ervoer in haar praktijk dat een patiënt bewust koos voor het leven met de levensbedreigende ziekte.

Aan het slot van het boek wordt besproken hoe patiënten zich voelen als zij leven met het orgaan van een ander. Ieder ontvanger blijkt zich op de één of andere manier bezig te houden met de donor. Het proces van acceptatie is eenvoudiger als het orgaan in vrijwilligheid gegeven is. De schrijfster komt tot de conclusie, dat een systeem (zoals in Nederland) waarbij mensen zelf toestemming moeten geven voor orgaandonatie, enorm belangrijk is. Wat in liefde gegeven is kan je ook in liefde ontvangen.

Elisabeth Raven